

Rapport fra tilsyn ved Andslimoen avløpsrenseanlegg, Målselv kommune, den 04.03.2015

Ansvarlige virksomhet

Navn: Målselv kommune	Organisasjonsnr: 972418005
Adresse: Kommunehuset, 9321 Moen	Bransjenr. (NACE-kode): 84.110

Kontrollert anlegg

Navn: Andslimoen avløpsrenseanlegg	Sist kontrollert: 21.10.2010
Anleggsnr: 1924.0022.01	Tillatelse sist oppdatert: 27.06.1997
Dato for tilsynet: 04.03.2015	Rapportnummer: 2015.001
Fylkesmannens arkivkode.: 2015/895	Risikoklasse: ikke risikoplassert
Tilstede fra Målselv kommune: Gunnar Nerdal – enhetsleder VARV Anne Vedøy Nordmo - prosjektleder Vann og Avløp Kjell Arne Anfeltmo – saksbehandler VARV Rolf Engen – innkjøpsansvarlig VARV Helge Guldbrandsen – driftsleder Andslimoen RA Odd Magne Rognlund – driftsleder Olsborg RA og pumpestasjoner til Øverbygd RA og Andslimoen RA	Tilstede fra Fylkesmannen: Bjørn Arne Karlsen Per Kristian Krogstad

Resultater fra tilsynet

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble funnet innen 10 kontrollerte hovedtema, samt etter inspeksjon av Andslimoen avløpsrenseanlegg.

Fylkesmannen avdekket fire avvik under inspeksjonen.

- Akkreditert prøvetaking er ikke innført ved Andslimoen avløpsrenseanlegg
- Kommunen overholdt ikke renskravene for utslipp til vann i 2014
- Miljøriskovurderingen ved avløpsrenseanlegget er ikke tilfredsstillende
- Virksomhetens avviksbehandlingssystem på avløpsområdet er ikke tilfredsstillende

Bakgrunnen for tilsynet:

Tilsynet er en del av en landsomfattende aksjon som blir gjennomført i samarbeid med Miljødirektoratet og som omfatter tilsyn med avløpsanlegg i større tettsteder ("kapittel 14 anlegg"). Aksjonen er en videreføring av fjorårets avløpsaksjon, idet alle kommuner som ikke fikk besøk i fjor blir besøkt i år. Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under tilsynet ved Andslimoen avløpsrenseanlegg. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Følgende tema ble kontrollert:

1. Mål for avløpsanlegg
2. Handlingsplaner
3. Klimatilpasning
4. Overløp av urensset avløpsvann
5. Ledningsnett
6. Akkreditert prøvetaking
7. Etterlevelse av rensekrav i 2014
8. Driftsstabilitet i 2014
9. Miljøriskovurdering
10. Avviksbehandlingssystem

Avvikene er ikke nummerert etter tema.

Oppfølging etter kontrollen

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber Målselv kommune om en skriftlig redegjørelse innen **30.06.2015** på hvordan avvikene skal rettes. Tilbakemeldingen må inneholde opplysninger om hvilke tiltak som blir iverksatt for å rette opp avvikene og en tidsplan for når tiltakene faktisk vil være gjennomført. Fylkesmannen vil kunne følge opp om avvikene er lukket med nytt tilsyn innen ett år.

Definisjoner**Avvik:**

Overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i utslippstillatelser.

Anmerkning:

Forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Kapittel 14 anlegg:

Avløpsutslipp fra tettbebyggelser større enn 2 000 personekvivalenter (pe) med utslipp til ferskvann/elv eller fra tettbebyggelser større enn 10 000 pe med utslipp til sjø, som reguleres av regelverk gitt i forurensningsforskriften kapittel 14 ("*Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse*").

Avvik

Følgende avvik ble avdekket under tilsynet:

For tema 1 «Mål for avløpsanlegg» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 2 «Handlingsplaner» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 3 «Klimatilpasning» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 4 «Overløp» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

For tema 5 «Ledningsnett» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

Avvik 1

Akkreditert prøvetaking er ikke innført ved Andslimoen avløpsrenseanlegg

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-11 Prøvetaking

Avviket bygger på følgende observasjoner:

- Akkreditert prøvetaking er ikke implementert, og det er ikke gitt dispensasjon/utsettelse for dette

Kommentarer:

Driftspersonell ved anlegget tar ut prøver 2 ganger i uken. Det ble fra kommunens side stilt spørsmål om hvilke instanser som kunne hjelpe dem med å komme i gang med akkreditert prøvetaking. Fylkesmannen har bragt i erfaring at analyselaboratorier bistår avløpsrenseanlegg i Nordland med dette. Målselv kommune bør i første omgang søke bistand hos det laboratoriet kommunen bruker i dag og, dersom disse ikke er akkreditert, deretter forsøke andre laboratorier i landsdelen.

Avvik 2

Kommunen overholdt ikke rensekravene for utslipp til vann i 2014

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-2b Definisjon av rensegrad og 14-7 Utslipp til normalt område

Avviket bygger på følgende observasjoner:

- Det analyseres ikke på parameteren BOF_5 ved Andslimoen avløpsrenseanlegg
- Renseanlegget har problemer med å overholde rensegraden for tot P (9 uker i 2014).

Kommentarer:

I virksomhetens utslippstillatelse fra 07.08.1997 er det gitt rensekrav for KOF og TOT-P. Forurensningsforskriftens kapittel 11, *generelle bestemmelser om avløp*, trådte i kraft 01.01.2007. I vedlegg 2, pkt. 2.1, fremkommer det at «Alle inn- og utløpsprøver tatt i henhold til § 14-11 fra avløpsanlegg i kapittel 14 som etterkommer fosforfjerning, skal analyseres for BOF_5 og KOF_{Cr} . Forurensningsforskriftens kapittel 14 av 15.12.2005 trådte i kraft fra

01.01.2006 og 01.01.2007. Av § 14-17b, *Forholdet til eksisterende utslipp*, fremkommer det at tillatelsens krav til rensing erstattes av forskriften fra 31.12.2008, dersom tillatelsens krav er lempeligere enn forskriftens krav. Dette er tilfelle for Andslimoen avløpsrenseanlegg da tillatelsen ikke angir renskrav for BOF₅, noe forskriftens kapittel 14 gjør.

Kommunen opplyser at forbehandlingen av Norturas slam (lufting) før det slippes til renseanlegget, ikke takles av anlegget og derav flere uker med for lav rensesgrad for tot P. Det opplyses videre at man, i samarbeid med Kemira, prøver ut ulike fellingskjemikalier/polymerer for å få opp rensesgraden igjen.

Det ble videre opplyst at Nortura skal prøveta sitt påslipp til renseanlegget. Dette skal erstatte anleggets prøver av prosessvann inn. Nortura tar ikke de avtalte prøver. Dette medfører at renseanleggets tall for total renseseffekt ikke er korrekte. Det foreligger ingen påslippavtale mellom kommunen og Nortura.

For tema 8 «Driftsstabilitet i anlegget i 2014» ble det ikke avdekket avvik ved tilsynet

Avvik 3

Miljøriskovurderingen ved avløpsrenseanlegget er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Utslippstillatelsens vedlegg 1, pkt. 1.1

Interkontrollforskriftens § 5 punkt 6

Avviket bygger på følgende observasjoner:

- Det foreligger ingen skriftlig risikovurdering av avløpsanlegget
- På bakgrunn av manglende skriftlig risikoanalyse foreligger det heller ikke prioriteringer av risikoreducerende tiltak

Avvik 4

Virksomhetens avviksbehandlingssystem på avløpsområdet er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7. (*Avdekke og rette opp avvik*)

Avviket bygger på følgende observasjoner:

- Det kunne ikke legges frem dokumentasjon på avviksbehandling på avløpsområdet gjeldende ytre miljø i løpet av 2014
- Kommunens deltakere på tilsynet vedgikk at selv om kommunen har et avviksbehandlingssystem, så er avviksbehandlingsrutiner likevel ikke godt nok implementert for tema ytre miljø på avløpsområdet

Kommentar

Internkontrollforskriften krever at det skal være en skriftlig rutine for hvordan virksomheten skal registrere/avdekke, rette opp og søke å hindre gjentakelse av avvik som oppstår i forbindelse med drift av avløpsanleggene. I en slik rutine må man definere hva som er avvik, avgjøre hvordan avvik skal registreres og følges opp, avgjøre hvordan ulike typer avvik skal

håndteres/varsles i organisasjonen og gjøre rutinene kjent blant arbeidstakerne. Målselv kommune har ansvar for å transportere avløpsvann gjennom ledninger og pumpestasjoner til renseanlegg hvor avløpsvannet gjennomgår infiltrasjon før det til slutt havner i Målselva. Avvik i forhold til Fylkesmannens myndighetsområde (ytre miljø) vil da være overtredelse av krav gitt forurensningsloven, forurensningsforskriften kapittel 14 og kommunens utslippstillatelse for avløp.

Ved tilsynet ble det redegjort fra kommunens side for hvordan hendelser på avløpsnett/pumpestasjoner og renseanlegg blir overvåket, registrert og ordnet opp i. Det ble imidlertid ikke fremlagt skriftlige rutiner for avviksbehandling på avløpsområdet.

Anmerkninger

Anmerking 1

Kommunens mangler oppdatert saneringsplan for avløpsområdet

Det ble opplyst at saneringsplanen ikke har blitt oppdatert siden 1997. En oppdatert saneringsplan vil være et godt styringsverktøy for kommunen, til hjelp ved utarbeidelse av handlingplaner m.v. Ulike handlingsplaner har likevel hatt sitt utgangspunkt i den gamle saneringsplanen, ble det hevdet, og mange tidligere avdekkede tiltaksområder har således blitt handtert på lik linje med nye utfordringer på avløpsnettet.

Anmerking 2

Det er ikke satt konkrete funksjonskrav til ledningsnettet

Uten konkrete funksjonskrav er det vanskelig å dokumentere om de saneringstiltak som gjennomføres på ledningsnettet har den ønskede effekt. Eksempler på funksjonskrav (mål) kan være tilknytningsgrad, virkningsgrad (lekkasjer), varighet av driftsstopp, hyppighet av driftsstopp med mer.

Anmerking 3

Det foreligger ingen påslippsavtale mellom Målselv kommune og Nortura

Ustabilitet i driften av renseanlegget og tidvise problemer med å oppfylle rensekrav, kan skyldes påslipp av prosessvann fra Nortura. Dersom man har en påslippsavtale, kan kommunen sette krav til kvaliteten på det prosessavløpsvannet renseanlegget mottar. Kravene som settes i en påslippsavtale skal, blant annet, settes for å sikre at avløpsanlegget overholder sine utslippskrav.

Andre forhold /kommentarer:

Andslimoen avløpsrenseanlegg har ifølge utslippstillatelsen av 1997 tillatelse til 10560 pe. Anlegget er, etter Fylkesmannens tidligere opplysninger, dimensjonert for 8 800 pe kommunalt avløpsvann og ca 4 000 pe prosessavløp fra Nortura Målselv slakteri. Det ble ved tilsynet opplyst at per i dag behandles ca. 3000 pe sivilt sanitært avløpsvann, 2000 pe fra forsvaret og 4000 pe fra Nortura.

Kommunalt avløpsvann gjennomgår mekanisk rensing (rist, sand og fettfang) og kjemisk rensing (flokkulering og ettersedimentering).

Prosessavløp fra Nortura forbehandles med lufting på slakteriet før det kommer til rensenanlegget. Her gjennomgår det mekanisk rensing (rist, sand og fettfang), biologisk rensing (forsedimentering, biofilter, mellomsedimentering) og samme kjemiske rensetrinn som kommunalt avløpsvann.

Slam fra de tre sedimenteringsbassengene pumpes til to fortykkere hvor slammet står i inntil en uke. Fortykket slam (4 – 6 % TS) kjøres som batchprosess gjennom en silbåndpresse hvor slammets tørrstoff økes til 22-24 % TS og videre til lukka containere. Anlegget produserer inntil 20 m³ (4 tonn) slam pr uke

Årlig investeres det i 5 millioner kroner på avløpssektoren. De siste 5 år er fellessystemene i eldre boligområder lagt om til separatsystem, og det er merkbar mindre regnvannstilrenning til rensenanlegget.

Dokumentunderlag:

Fylkesmannens dokumentunderlag:

- forurensningsloven § 7
- forurensningsforskriften kapittel 11 og 14
- internkontrollforskriften
- utslippstillatelse for Målselv kommune av 27.06.1997 gitt av Fylkesmannen i Troms
- div. aksjonsdokumenter for avløpsaksjonen 2015

Kommunens oversendte dokumentasjon:

- Hovedplan avløp 2005-2008
- Hovedplan avløp 2011-2014
- Saneringsplan avløp Bardufoss 1997
- Handlingsprogram 1013
- Handlingsprogram 1014
- Handlingsprogram 1015
- Analyseresultater 2014 Andslimoen RA
- ROS grovanalyse Andslimoen RA